

116-013

ปัญหาของรัฐบาลไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เกี่ยวกับ

คนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส

นางสาวจริยาวรรณ อภรณ์รัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-560-771-1

008467

THE PROBLEMS OF THAI GOVERNMENT CONCERNING THE ASIAN
BRITISH AND THE ASIAN FRENCH SUBJECTS DURING THE
REIGN OF KING RAMA V

Miss Chariyavan Apornratana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of History

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาของรัฐบาลไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ที่เกี่ยวกับคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส
 ชื่อผู้คิด นางสาวจรรยาบรรณ อารณรัตน์
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. วไล ฒ บ่อมเพชร
 สาขาวิชา ประวัติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาถึงบทบาทของคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศสที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่รัฐบาลไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และยังศึกษาถึงความพยายามของรัฐบาลไทยในสมัยนั้นที่หาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ในการศึกษานี้ ได้พิจารณาถึงสนธิสัญญาบาวริง ซึ่งเป็นที่มาของ "สิทธิสภาพนอกอาณาเขต" ในสมัยรัตนโกสินทร์ และก่อให้เกิด "คนในบังคับต่างประเทศ" ซึ่งได้รับสิทธิพิเศษทางการศาล ซึ่งถือได้ว่าสนธิสัญญาบาวริงเป็นต้นแบบของสนธิสัญญาไม่เสมอภาคที่รัฐบาลไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวลงนามกับประเทศอื่น ๆ ในบรรดา "คนในบังคับ" ของชาติต่าง ๆ บทบาทของ "คนในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส" มีมากกว่าชาติอื่น และสิ่งผลกระทบต่อการปกครองของรัฐบาลไทย นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ และน่าศึกษาเรื่องหนึ่ง

ผลจากการวิจัย พบว่า ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คนในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส" เพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่คือชาวเอเชียที่เป็นอาณานิคมของประเทศที่ส่งมากกว่าชาวยุโรป และ "คนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส" เหล่านี้สร้างความยุ่งยากทางการศาล การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลไทย และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมาย และการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว รัฐบาลไทยประสพความสำเร็จพอควรในการที่สามารถทำให้รัฐบาลอังกฤษ และฝรั่งเศสยินยอมผ่อนผันให้ "คนเอเชียในบังคับ" มาขึ้นศาลไทย แม้ว่ากงสุลของอังกฤษ

และฝรั่งเศสจะยังมีสิทธิ์ที่จะถอนคดีได้ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา
เอกราชทางการค้าให้กลับคืนมาเป็นของไทยโดยสมบูรณ์ ซึ่งประสบความสำเร็จใน พ.ศ. 2481

from the British and the French government the permission for their subjects to be under Thai laws with some reservations. This is in fact the beginning of the Thai Government's effort to gain it judicial independence which was succeeded in 1938.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ทำวิจัยประสบปัญหาหลายอย่างกว่าที่วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะเสร็จเรียบร้อย ผู้ทำวิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.วไล ฌ ป้อมเพชร ซึ่งกรุณาให้กำลังใจ คำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ตลอดเวลา และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาสำระยา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร กาญจนจารี ที่กรุณาเล่นอเนกความคิดเห็นและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ดุ๊ก ซึ่งกรุณาให้พิมพ์เอกสารด้วยความเต็มใจยิ่ง

ขอขอบคุณที่ ๆ เพื่อน ๆ และน้องๆ ร่วมสถาบันการศึกษาและสถานที่ทำงาน รวมทั้งพี่ ๆ ที่วิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งห่วงใย ให้กำลังใจ และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณศรัศกร ชูสวัสดิ์ ผู้ให้ความคิดเห็นที่เป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์และช่วยเหลืออย่างเต็มที่ คุณสุทธิพันธ์ ขจรทรานนท์ คุณเจริญศรี ศรีสลิน คุณเจษฎา ไชยคุปต์ คุณสุชชา ตรี-ธัญพงศ์ คุณฉวีโร งามล่ม คุณรอปียะ สีอุเช็ง คุณณฤมล ธีรวัฒน์ และคุณธนาวรรณ จันทร์-ทนไพบูลย์ ซึ่งช่วยให้วิทยานิพนธ์เป็นรูปเล่มขึ้นมาได้

ขอขอบคุณ คุณพรศิริ หมายเจริญ ที่เร่งรีบพิมพ์จนเสร็จทันเวลา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณแม่ ผู้ซึ่งให้ทั้งทุนทรัพย์และกำลังใจพร้อมทั้งอดทนรอคอยตลอดมาด้วยความรักและห่วงใย และพ่อผู้จากไปอย่างกะทันหัน โดยไม่มีใครคาดคิดมาก่อน ขอให้รับทราบถึงความสำนึกของลูกด้วย

บทคัดย่อภาษาไทย	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ	๗
บทที่ ๑ บทนำ	1
1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษและฝรั่งเศส ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น	5
- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษและฝรั่งเศส ตั้งแต่ก่อนสมัย พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	5
- การทำสนธิสัญญาทางพระราชไมตรีระหว่างประเทศไทยและอังกฤษ พ.ศ. 2369	10
- การเจรจาของอังกฤษเพื่อขอแก้ไขสนธิสัญญาเบอร์นี (พ.ศ. 2369)	13
2 สนธิสัญญาบาวริง: ที่มาของคนในบังคับต่างประเทศ	15
- ปฏิบัติการของรัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลไทยหลัง พ.ศ. 2369	15
- การทำสัญญาระหว่างรัฐบาลไทย และรัฐบาลอังกฤษ พ.ศ. 2398	20
- วิเคราะห์สนธิสัญญาบาวริง	26
- การทำสนธิสัญญากับประเทศฝรั่งเศสและประเทศอื่น ๆ	40
3 ปัญหาของรัฐบาลไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวกับคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส	42
- การตีความเกี่ยวกับคำว่า "คนในบังคับ (Subjects)"	42
- ที่มาของคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส	46

	หน้า
- ความพยายามของอังกฤษและฝรั่งเศสจะเพิ่มจำนวนคนเอเชียในบังคับ.....	49
- ปัญหาของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวกับคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส.....	51
- ปัญหาทางด้านการเมืองและการปกครอง.....	52
- ปัญหาทางด้านการศาล.....	66
- ปัญหาทางเศรษฐกิจ.....	71
- ปัญหาทางสังคม.....	78
บทที่ 4 ความพยายามของรัฐบาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	
ในการแก้ไขปัญหาคคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส.....	88
✓ - วิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคนเอเชียในบังคับอังกฤษและฝรั่งเศส.....	89
- การแก้ไขระดับประเทศ.....	89
- การแก้ไขระยะแรก ระหว่าง พ.ศ. 2416-2447.....	89
- การแก้ไขระยะที่สอง ระหว่าง พ.ศ. 2450-2452.....	103
- การแก้ไขปัญหาภายในประเทศ.....	106
- การปฏิรูปการศาลของไทย.....	108
- การปฏิรูปกฎหมายของไทย.....	110
- การตั้งโรงเรียนกฎหมายของไทย.....	114
บทสรุป.....	117
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	130
ประวัติการศึกษา.....	147